

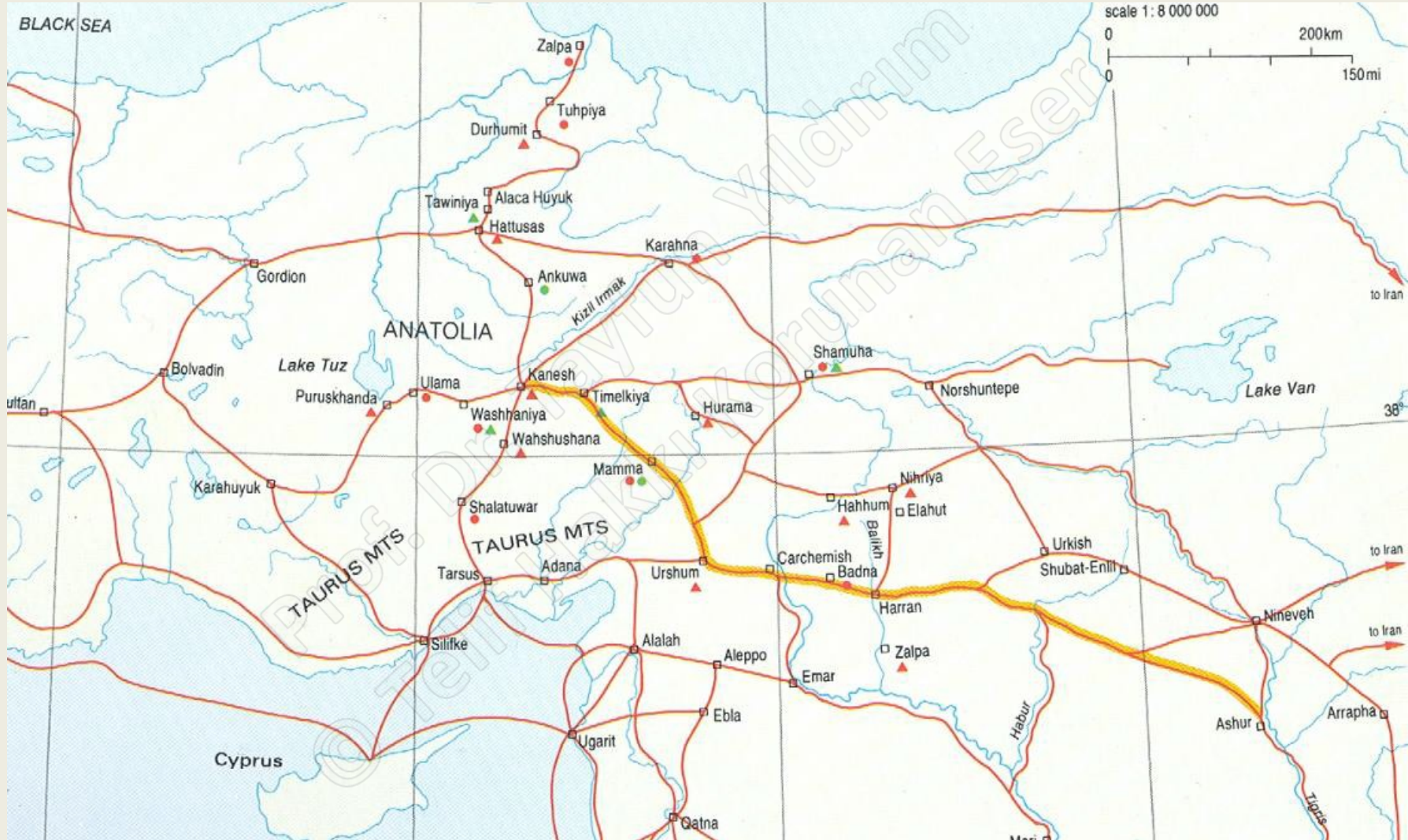

- Anadolu'nun madeni zenginlikleri, tarım ve hayvan ürünlerinin çeşitliliği komşu ülkelerce eskiden beri bilinmektedir. Anılan zenginlikler, özellikle M.Ö.III.Bin'den itibaren Mezopotamyalı tüccarları, Anadolu'ya çekmeye başlar. Başta Kültepe / Kaniş olmak üzere Orta Anadolu'da yürütülen kazılar, bölgede Akkadlı tüccarların faaliyetlerini gösteren yeni maddi deliller ortaya koymaktadır. Bu deliller, Büyük Akkad kralı Sargon'un kahramanlıklarını anlatan efsanevi metinlere ve sonraki kral Naramsin'in anlatılarına destek olmaktadır. Asurlular III.Ur Hanedanlığının yıkılmasından sonra bağımsızlıklarını ilan ettiler ve M.Ö.2. binyılın başlarında Asur'da aile şirketi olarak örgütlenmiş tüccarlar Anadolu ile güçlü bir ticaret kolonisi ağı kurdular. Ticarete önemli reformlar yapan Asur kralı I.Erişum, devlet tekeli kaldırır, serbest ticaretin aile fertleri ve onların kuracağı firmalarca yapılmasını sağlar. Böylece Asurlu tüccarlar uzak mesafe ticareti ile ülke sınırlarını aşarlar. Asurlular, Orta ve Güneydoğu Anadolu'da çoğu yerli krallık merkezlerinde ve önemli kentlerde Karum adı verilen ticaret merkezi/pazaryeri kurarlar. Karum liman anlamındadır. Asurluların koloni merkezlerine bağlı kurdukları daha küçük Pazar yerlerine'de Wabartum adı veriliyordu. Anadolu'da Baş Karum'un Kültepe/Kaniş olduğu ve Kaniş'e bağlı wabartumların mevcudiyeti ,ortaya çıkarılan yazılı vesikalar yardımıyla bilinmektedir. Kaniş, başkent Asurla kendine bağlı bütün Anadolu kurumları arasında bağ kuruyordu. Maalesef Asur'da derin tabakalarda geniş alanda çalışılmamış olması, bizleri bu dönemi Mezopotamya'da tam olarak aydınlatacak belgelerden yoksun bırakmıştır. Bu açıdan bilgi kaynağımız Anadolu'da Kültepe/Kaniş'in zengin arşivleridir.

Kaniş'te yaklaşık 200 yıl kadar süren ticari sistemi belgeleyen yazılı metinler, Eski Yakındoğu'nun uzak mesafeye dayanan ticari sisteminin tüm ayrıntılarını ortaya koyar. Sistem, Asurdan getirilen kalayın, kumaşın lüks malların Anadolu getirilmesi ve karşılığında altın ve gümüşün alımına dayanıyordu. Bu arada Asurlu tüccarlar, Anadolu içinde bakır ve yerli yünün , dokuma ürünlerinin ticaretini de yapıyordu. Asurlu tüccarlar eşek kervanlarıyla taşıdıkları mallarını Dicle, Habur vadisi üzerinden Urfa, Kahramanmaraş , Göksun üzerinden ya da Diyarbakır, Elazığ ya da Samsat, Malatya üzerinden Kaniş'e getiriyorlardı. Asurdan Kaniş'e uzanan yaklaşık 1000 km. yol güzergahında kervanın kaybolduğuna ya da yağmalandığına dair çok az kayıt var. Suriye ve Anadolu'dan geçen kervanlar, denetim altındaki yollardan gidebiliyor ve denetimi yapan yerel beyliklere veya devletlere önemli miktarda paralar ödüyorlardı. Eğer istenmeyen bir olay olursa (çalma vs.) sorumlu devlet tüccarlara tazminat ödüyordu. Gönderilen mallar mühürlenir ve torbalar şahitler huzurunda açılırdı. Yollarda mühürlerin açılıp açılmadığı kontrol ediliyordu. Bir kervana ancak Fırat nehri'ni geçtikten sonra mühürlerini bozma ve mallarını pazarlama izni veriliyordu. Asur'da kumaş ya aileler tarafından dokunur ya da Babilonya'dan Asur'a ithal edilir ve Anadolu'ya gönderilirdi. Kültepe belgeleri, ticari, ekonomik içeriklidir ancak yerlilerle Asurlular arasındaki politik ilişkiler ve yerli yönetim hakkında da bilgi sunmaktadır.

M.Ö.II.Bin'de Olası Anadolu ticaret Rotaları

Eski Asur Döneminde ticari eşya ve sermaye dolaşımı

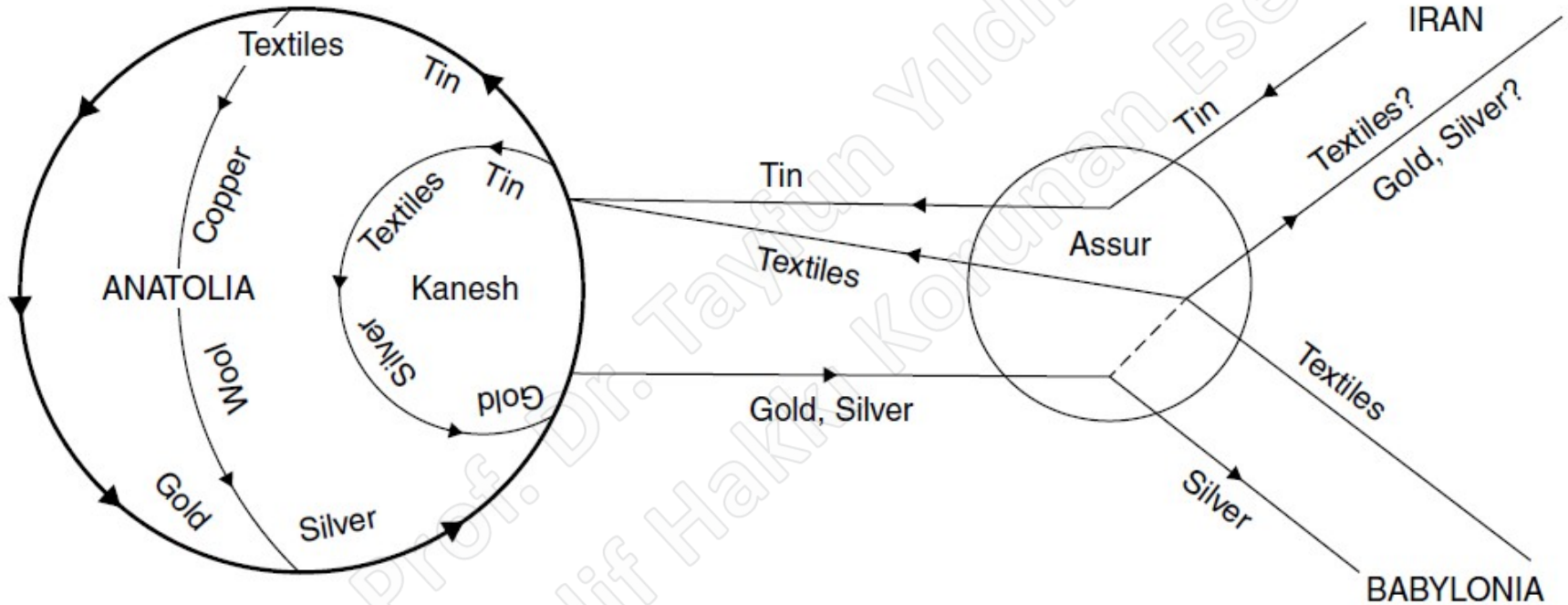
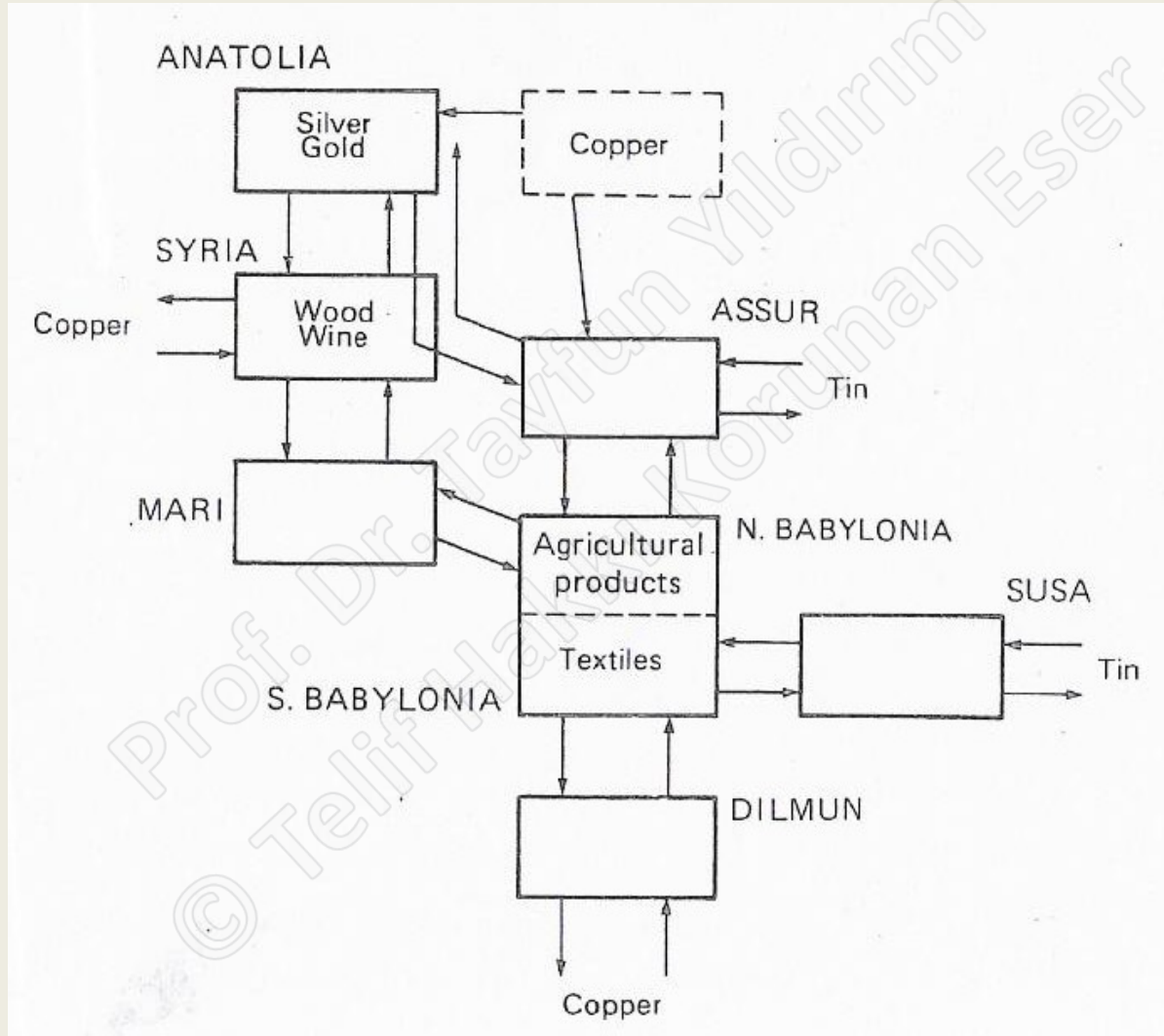

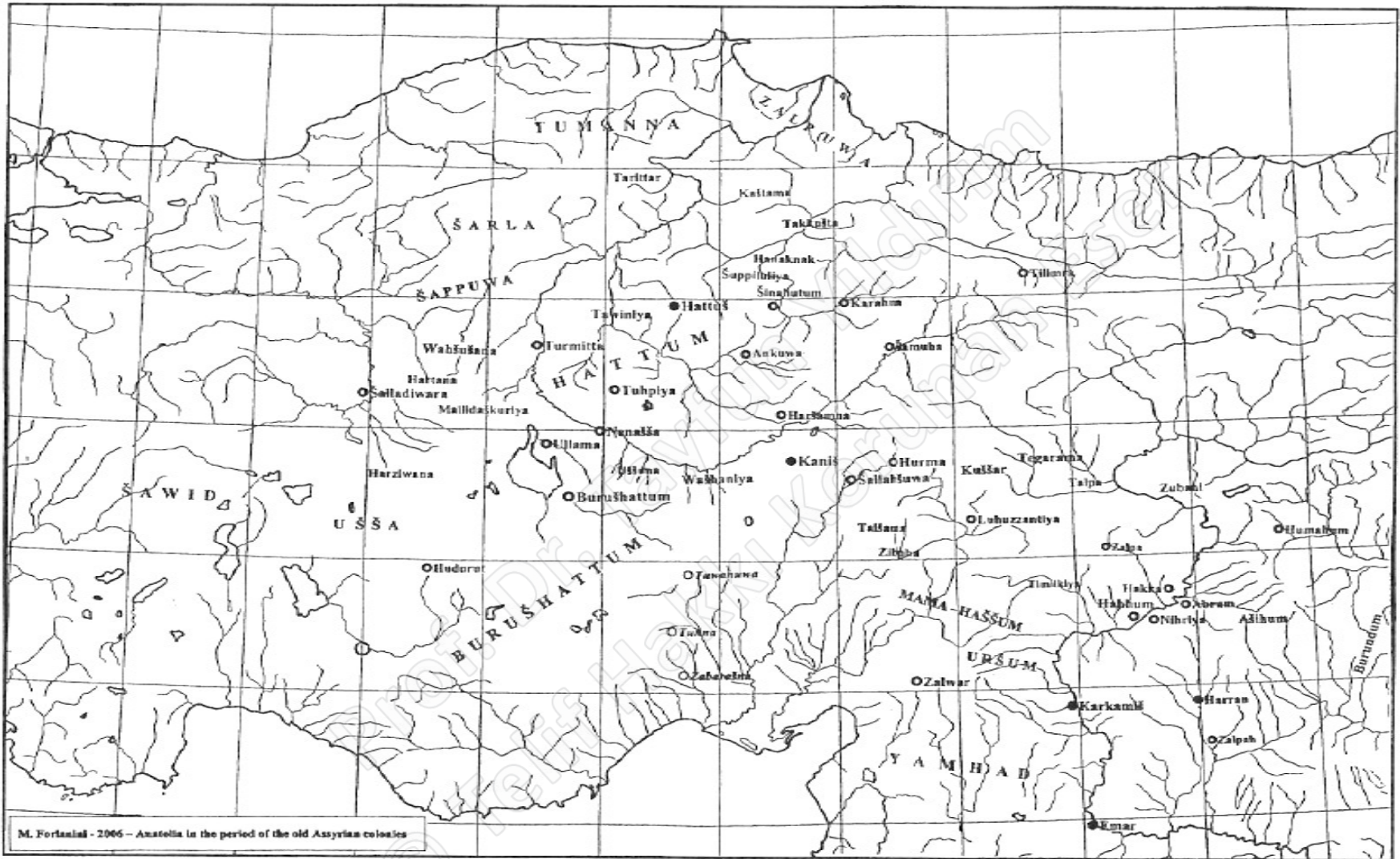
Figure 3.1 Schematic illustration of the movement of goods in the Old Assyrian overland trade (drawing by K. R. Veenhof).

Uzun mesafe ticareti şeması

Larsen 1987, figure 5.2

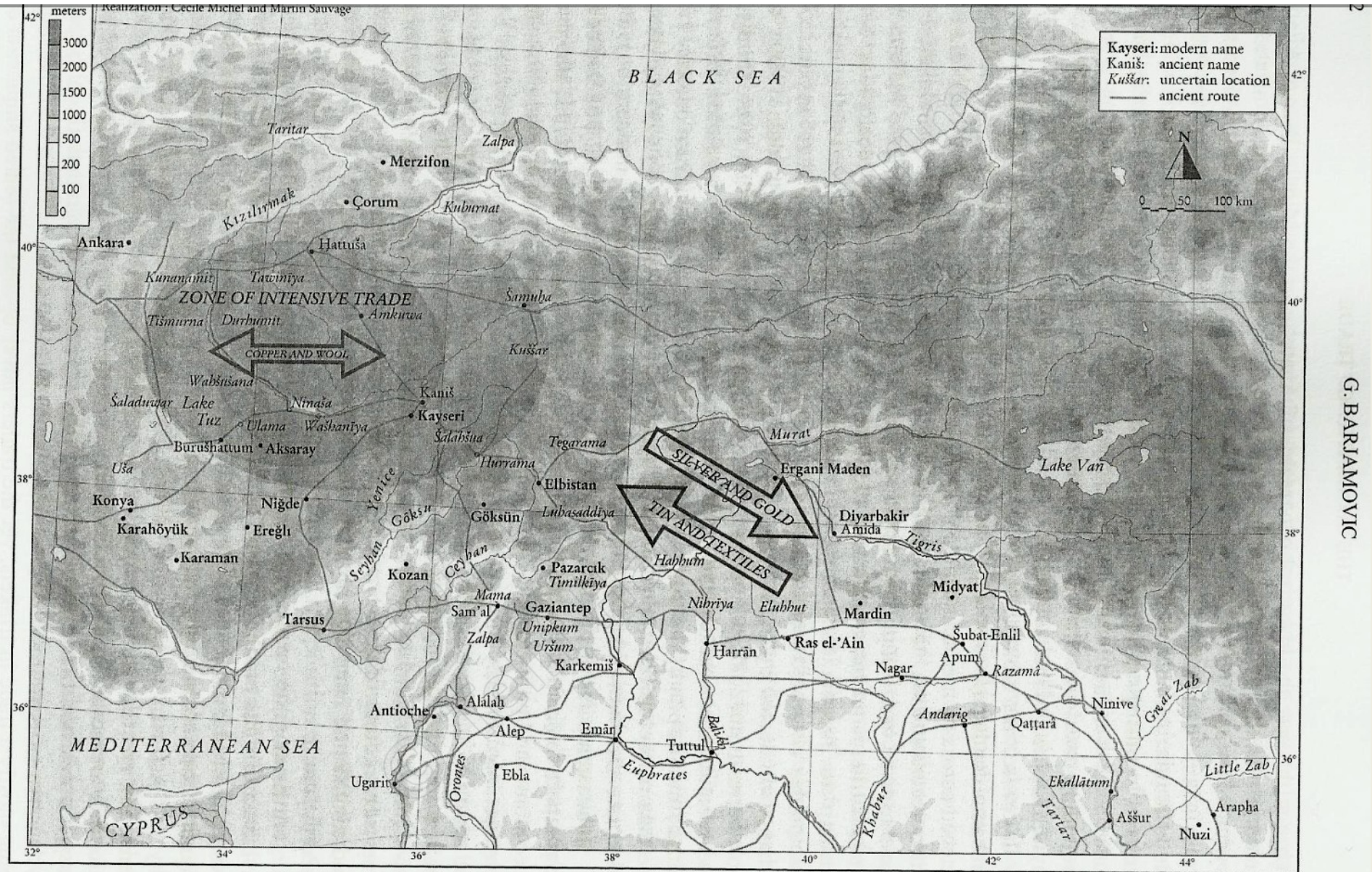
M. Forlanini - 2006 - Anatolia in the period of the old Assyrian colonies

Map 1: Anatolia in the period of the Old Assyrian colonies.

Anadolu'da A.T.K.Ç. , M. Forlanini'ye göre

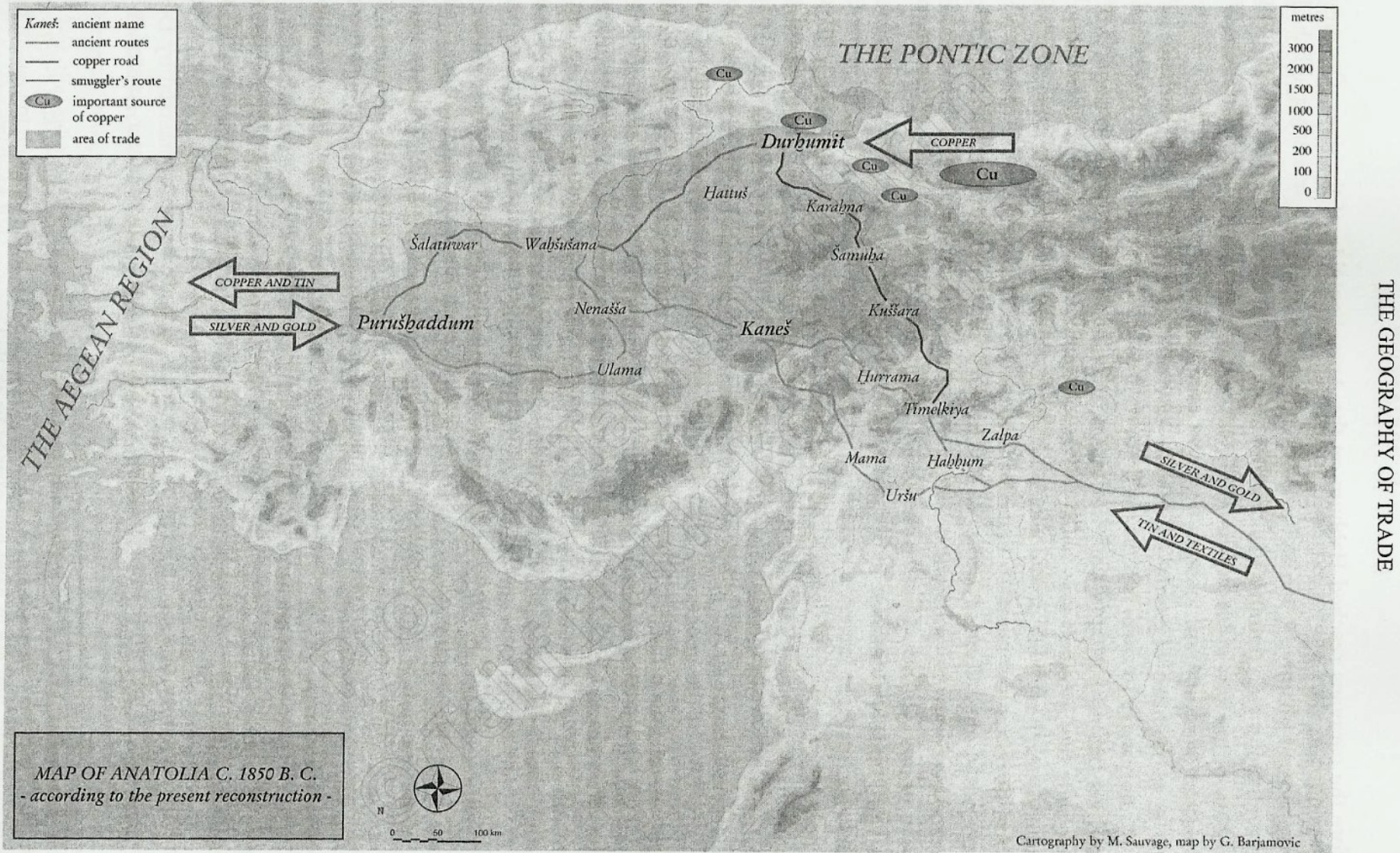
Orta Anadolu'da Yoğun ticaret bölgesi

Map 1: Map by C. Michel with overlay: zone of interaction and the model of M. T. Larsen.

Maden ticaret yolları

Map 2: The map of the author with overlay of routes and resources. G.Barjamoviç'e göre 93

Kültepe Tabletleri

410 Tablet: Kaniş ve Asur arasında yapılmış olan bir anlaşma metni

MÖ 1950-1835
Kil; uz. 15.3 cm; gen. 7.1 cm; kal. 2.9 cm
Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi,
Kt. 00/k. 006, env. no. 1-6-00

Günbattı 2005, 759-784.

416 Tablet: Noterlik belgesi

MÖ 1830-1700
Kil; uz. 11.1 cm; gen. 7 cm; kal. 3.5 cm
Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi,
Kt. n/k. 032, env. no. 165-32-64

Özgüç, T., 1986, 16; 45-1; Donbaz 1989, 433-451.

Kulakoğlu/Kangal, 2010

Asurlu tüccarlara ait zarf ve tabletler

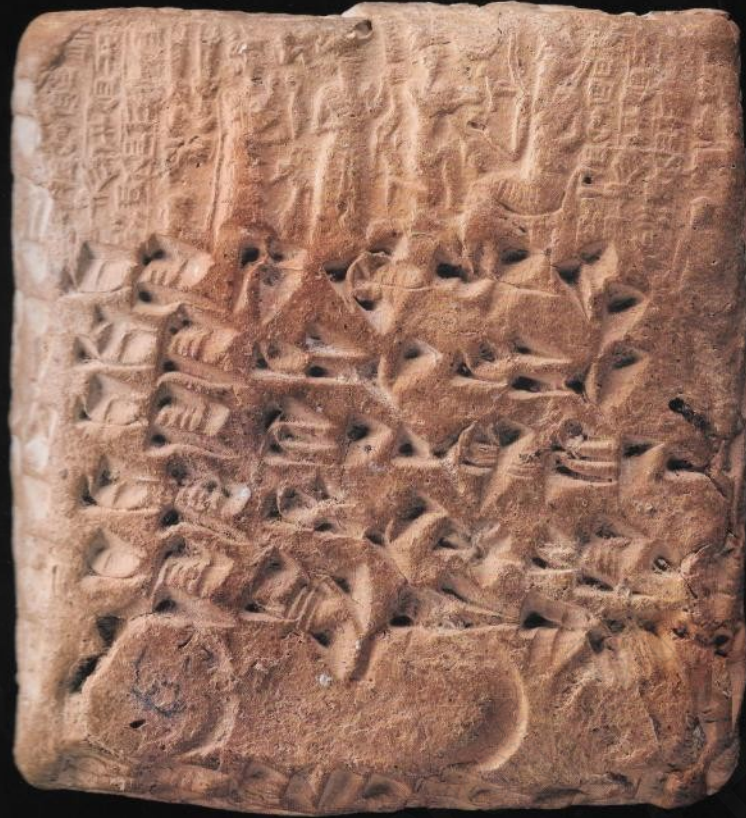

Fig. 2
Kültepe'de (Eskişehir'deki adıyla Kanış'te) bulunan Assurca cıvıyazılı kil zarf.
Metninde bir grup Anadolu tüccar arasında gerçekleşen, 15 şekel gümüş miktarındaki bir borcu alımı kaydedilmiştir. Tablette adı geçen üç şahitten biri, Assur dilinde Assur-şamsi şahna sahiptir ve olasılıkla tableti yazan da bu kişidir. Tablette yazılı yerli kişilerin isimleri ise farklı dillerdedir. Hitite, Hattice ve Hurrice olan bu isimler arasında yer alan "Kanisia", Kanış kentinin adından türetilmiş bir şahıs ismi olabilir. (NBC 1907, Yale Babylonian Collection'ın izniyle. Fotoğraf: Alberto Urcia)

Clay envelope found at Kültepe (ancient Kanesh) and inscribed in Assyrian cuneiform writing. The text records a loan of 15 shekels of silver between a group of local Anatolians. The first of three witnesses listed on the tablet bears the Assyrian name Assur-šamši; he may be the person who wrote the text. The locals mentioned in the text bear names of various linguistic backgrounds – Hittite, Hurrian and Hattian – and one of them is named "Kanisia," maybe after the city. NBC 1907. Courtesy of the Yale Babylonian Collection. Photography by Alberto Urcia.

Üzerinde tüccar İli-wedaku'nun mührü bulunan zarf ve içinde tablet. İli-wedaku 1895-1865 yıllarında Anadolu ticaretinde etkin

Asurlu tüccarlar beraberlerinde silindir mühürler gibi kişisel eşyalarını da aetirdi.

